

УПРАВУВАЊЕ СО БАНКАРСКИОТ РИЗИК ВО ПЕРИОДОТ ЗА И ПОСТ КОВИД 19 ПАНДЕМИЈАТА

Марија Гогова Самоников¹, Павлинка Делева²

¹ Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marija.gogova@ugd.edu.mk

² Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
pavlinka.083913@student.ugd.edu.mk

Апстракт. Ризиците од финансиското работење и ефикасното управување со нив, како за поодделните банки така и за банкарските системи – системите на националните економии, но и за системот на глобално ниво, се од огромно значење.

Од почетокот на 2020 година, светот се соочи со неочекуван и силен шок, предизвикан од пандемијата на новиот корона-вирус, којашто не ја одмина ниту нашата земја.

Во тој поглед овој труд се осврнува на најважните банкарски ризици со посебен акцент на банкарските ризици во периодот пред и после Ковид 19 пандемијата.

Клучни зборови: кредитен , криза , ликвидносен , банка

BANKING RISK MANAGEMENT IN THE PRE- AND POST- COVID 19 PANDEMIC PERIOD

Marija Gogova Samonikov¹, Pavlinka Deleva²

¹Faculty of Economics, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
marija.gogova@ugd.edu.mk

²Faculty of Economics, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
pavlinka.083913@student.ugd.edu.mk

Abstract.

We are witnesses that the risks of financial operations and their efficient management, both for individual banks and for banking systems - the systems of national economies, but also for the system at the global level, are of great importance. Since the beginning of 2020, the world has faced an unexpected and strong shock, caused by the pandemic of the new corona virus, which did not pass even our country.

In that regard, this paper refers to the most important banking risks with a special emphasis on banking risks in the period before and after the Covid 19 pandemic. words: stock market, foreign exchange market

Key words: credit, crisis, liquidity, bank.

1. Вовед

Современото банкарско работење секојдневно е изложено на тековни и нови ризици.

Ризиците како веројатност за апсолутна или релативна загуба во споредба со очекувањата на банките, се карактеристиките на секое банкарско работење. Преку развивање на нови инструменти, техники и стратегии, финансиски инженеринг и нови банкарски производи, листата на ризици постојано се шири.

Неизвесноста се зголемува со промени во каматните стапки, промена во депозитите и неспособноста на должникот да го отплати кредитот, но исто така, под влијание на фактори како што се дерегулација, морален hazard, како и учество на банките во работи кои претходно не беа дел од традиционалното банкарство. Поради природата на своето работење банките се изложени на влијание од различни ризици, не само на поголем број ризици, туку и на ризици со посилено влијание.

Промените во политичката, економската и финансиската сфера иницираат бројни и чести несигурности во опкружувањето. Од друга страна, несигурностите предизвикуваат нестабилност, а со тоа и тешкотии во работењето на банките и другите финансиски институции. Случувањата во политичко-економското и финансиско работење иницираа бројни теориско-емпириски размислувања за унапредување на банкарското работење и детектирање на условите и причините за појава и намалување на опасноста од ризик во нивната работа. Развојот на научната мисла, во таа насока го збогати и фондот на научно-стручна литература каде се третираат бројни прашања кои пак се тесно поврзани со работењето на банкарските институции.

Со развојот на современото банкарство и економија изложеноста на различните видови ризик во работењето станува сè поголема.

Навременото идентифицирање на сите видови ризик и адекватни мерки на заштита стануваат многу важен фактор за успешност во работењето, во сè посложени услови на економија.

Ризиците се неминовни и затоа банките мораат да најдат соодветно решение за нивно минимизирање. Во тој поглед овој труд се осврнува на најважните банкарски ризици со посебен акцент на банкарските ризици во периодот пред и после Ковид 19 пандемијата.

Притоа, ризичноста на одредени финансиски операции зависи од развиеноста на финансискиот пазар на земјата, бројот и структурата на финансиските посредници, законските регулативите и слично. Кредитниот ризик за нашето банкарство е особено важен, поради бројните проблеми во економијата.

Со увид во вистинската изложеност на потенцијалните ризици, банките и другите институции можат успешно да влијаат врз нивното намалување и тоа по пат на реструктуирање и диверзификација на сопственото трговско портфолио.

Од друга страна финансиските институции кои неадекватно ги мерат и управуваат своите ризици се изложени на можноста да при нагли промени на пазарот доживеат неуспех.

Имајќи го предвид тоа, финансиските институции треба најголем дел од своите ресурси, да ги стават во функција на успешно менаџирање на финансиските ризици, односно анулирање на ризиците кои што можат да се појават при финансиското работење, преку примена на адекватни техники за квантифицирање и контрола на самите ризици.

Минатата деценија беше многу тешка за банкарскиот сектор. Дури и финансиските институции кои беа стабилни до тогаш искажаа големи загуби поради големата изложеност на ризични кредити.

Последиците од финансиските кризи се катастрофални за правните и физичките лица кои при банкротот на деловните банки беа директно или индиректно погодени од кризите. Ризикот и можноста за негово појавување последните децении се зголемува поради процесот на глобализација, брзината на промените и зголемениот степен на меѓузависност.

2. Управување со ризиците од страна на Капитал Банка во 2021год

Кредитен ризик

Во делот на управувањето со кредитниот ризик, фокусот беше во насока на одржување прифатливо ниво на изложеност на кредитниот ризик, покривање на идентификуваните ризици со соодветно ниво на резервации, како и унапредување на функцијата на наплата на пласманите.

Управувањето со кредитниот ризик вклучува постојана анализа на кредитното портфолио на Банката, во поглед на секторската диверзификација и концентрацијата на портфолиото, анализа и оценка на финансиските перформанси на клиентите, следење на редовноста во исполнувањето на обврските и издвојување на задоволително ниво на исправка на вредност и посебна резерва за билансните и вонбилансните побарувања од клиентите по основ на пласманите. Коефициентот на ризичност, пресметан како однос помеѓу исправката на вредност и вкупната кредитна изложеност на Банката, на 31.12.2021 година изнесува 4,75% и истиот е понизок од пресметаниот 4,98% во 31.12.2020 година.

Ликвидносен ризик

Како дел од стратешкото управување на ризиците, Капитал Банка АД Скопје имплементира ефективен план за менаџирање на ликвидносниот ризик преку процена и идентификување на минималните и максималните потреби за ликвидни средства и дефинирање на алтернативни акции за задоволување на таквите потреби.

Во текот на 2021 година, Банката активно ја следеше, управуваше и контролираше изложеноста на ликвидносен ризик, што опфаќа управување со средствата во активата и изворите на средства во пасивата, согласно финансиските и готовински текови, како и нивната концентрација, со цел хармонизирање на паричните приливи и одливи.

Изложеноста на ликвидносен ризик се мереше преку законски и интерно дефинираните лимити, односно преку нивото на усогласеност на Банката со нив

Врз основа на месечното следење и анализата на очекуваната рочна структура на активата и пасивата (билансна и вонбилансна евиденција) во која е вграден и елементот на предвидување на движењето на

одделните билансни и вонбилансни позиции, може да се заклучи дека во текот на 2021 година Банката имала стабилна тековна ликвидносна позиција и покажува позитивен ликвидносен јаз во сите рокови.¹

Оперативен ризик

Овој ризик Банката го дефиниран како ризик од загуби како резултат на неадекватни или неуспешни внатрешни процеси, луѓе и системи или од надворешни настани. Оперативниот ризик го вклучува и правниот ризик, како и ризикот од перење пари и финансирање на тероризмот, ризикот од несоодветност на информативните системи и други оперативни ризици.

Со цел одржување на оперативниот ризик на прифатливо ниво, во текот на 2020 година Банката управуваше со истиот преку идентификација, проценка, мерење, амортизирање, следење и контрола на изложеноста. Банката ја вршеше идентификацијата на оперативниот ризик преку сите ризични настани на кои беше изложена, како и преку можните идни фактори на изложување, додека мерењето на овој ризик се вршеше со користење на Методот на базичен индикатор.

Врз основа на прибраните информации и направените анализи се преземаат конкретни мерки за санирање на нарушувањата и за елиминирање/лимитирање и контрола на ризикот во иднина.

Во периодот јануари – декември 2021 година Банката немаше значителна изложеност на оперативен ризик.

Во извештајниот период, Банката нема претрпено штета поради изложеност на правен ризик, односно нема влијание врз добивката и сопствените средства на Банката, предизвикано од прекршувања или непочитувања на законските и подзаконските прописи, договори, пропишани практики, етички стандарди, или како последица на погрешно толкување на прописите, правилата, договорите и други правни документи.

Валутен ризик

Со цел да се намали влијанието од флукуацијата на девизните курсеви, Банката има воспоставено прудентен систем за управување со валутниот ризик кој, исто така, како дел од процесот на управување со пазарниот ризик, во текот на 2021 година се остваруваше во услови на стабилен курс на денарот.

Банката во континуитет преземаше активности за адекватна идентификација, мерење, следење и контрола на изложеноста на валутен ризик, кои опфаќаа утврдување на изворите на валутен ризик, методи на мерење, воспоставување лимити и други контролни механизми.

Основниот инструмент за управување со валутниот ризик, отворената девизна позиција на Банката, се пресметуваше на агрегатно ниво и поодделно по валути, следејќи ја нивната усогласеност со законски и интерно утврдените лимити.

Во рамки на управувањето со валутниот ризик изложеноста на Банката на валутен ризик во периодот 01.01.-31.12.2021 година се движеше во рамките на законски предвидениот лимит од 30% во однос на сопствените средства на Банката.

3. Функцијата за управување со ризици на Стопанска банка АД Скопје

СБ има воспоставена рамка на политики, процедури и стандарди за управување со ризици за да создаде конзистентност низ целата организација и да дефинира барања што се задолжителни за сите деловни единици. Сениор менаџментот на Банката е одговорен за спроведување и за придржување до политиките, процедурите и стандардите. Политиките, процедурите и стандардите редовно се ревидираат и ажурираат за да се рефлектираат промените во барањата, пазарите, производите и практиките.

Во 2022 година, банкарскиот систем работеше во услови на зголемени ризици поради руско-украинската криза и инфлациските притисоци поврзани со енергетската криза. Неизвесноста од продолжената геополитичка криза и растот на инфлацијата, особено во делот на цените на храната и енергијата, предизвикуваат забавување на глобалната економска активност со потенцијални негативни економски прелевања. Неизвесноста се очекува да продолжи и во 2023 година.

¹ https://sris.sec.gov.mk/SCSROPublicReports/Document_SR43-2022-417725.docx

Руско-украинската криза донесе потреба за интензивно следење на кредитниот и ликвидносниот ризик. Во таа смисла, СБ изврши неколку видови на стрес-тестови и секторски анализи за да го процени потенцијалниот удар врз нејзината финансиска позиција, што ѝ помогна на Банката да добие понатамошен увид во потенцијалното влијание и да дефинира соодветни митигирачки активности.

Останува цел на Банката, дури и во овие тешки времиња, да се стреми кон континуирано подобрување на рамката за управување со ризици во согласност со идните регулаторни барања и меѓународните стандарди, најдобрите практики и променливите услови на пазарот.

Културата за ризик е важна интегрална компонента на управувањето со ризиците и Банката има активен пристап кон зголемување на свесноста за ризик и зајакнување на културата за ризик на сите нивоа на работење, преку соодветни обуки и работилници.

Функцијата за управување со ризици на Стопанска банка АД Скопје се фокусира на одржување на профилот на ризик во рамките на воспоставениот апетит за ризик, притоа обезбедувајќи балансиран раст и соодветен квалитет на кредитното портфолио. Мисијата на Банката за управување со ризици е да обезбеди управување со сите видови ризици за Банката да остане безбедна за своите депоненти и другите засегнати страни, додека со текот на времето создава добри приноси за своите акционери, во согласност со деловната стратегија на СБ, конзистентна со најдобрите практики и целосно усогласени со регулаторните барања.

Како еден од најзначајните ризици на кои Банката е изложена, кредитниот ризик е ризикот дека Банката ќе претрпи економски загуби доколку другата страна не може да ги исполни своите договорни или други финансиски обврски кои произлегуваат од договор за кредит. Од тие причини, за Банката е од суштинско значење да се потпре врз сеопфатно знаење и разбирање на дејноста на клиентот, секторот, управувањето, целите, финансиските показатели, можностите и предизвиците со цел да преземе соодветна одлука.²

Во 2022 година, Банката се справуваше со продолжените ефекти на пандемијата, истовремено соочувајќи се со нови предизвици во форма на инфлација и нејзиното влијание врз целокупната економија. Банката беше во блиска соработка со своите клиенти и сите релевантни заинтересирани страни со цел да помогне во успешното совладување на овие историски предизвици. Независно од негативните влијанија на пандемијата врз економиите во светот, како и инфлацијата и енергетската криза воглавно предизвикани од Руско-украинската војна, Банката успеа да го надогради силниот раст од 2021 година и во исто време да го зајакне квалитетот на кредитното корпоративно портфолио.

Сите нејзини цели во рамки на кредитниот ризик, алатки и јасната структура на процесите на управување со ризици се инкорпорирани во внатрешните кредитни политики и Рамката за прифатливо ниво на ризик на Банката, одобрени од страна на Надзорниот одбор.

Банката, во текот на 2022 година, продолжи успешно да ги услужува компаниите и физичките лица со купопродажба на девизи остварувајќи поголем промет во однос на претходната година. Најголемиот дел од девизните средства, СБ ги обезбеди од сопствени извори, а помал дел од останатите банки поддржувачи и НБРСМ. Вкупниот обем на девизниот пазар изнесуваше 1,5 милијарди евра, од кои 45% беа трансакции за купување на девизи, а 55% беа трансакции на страната на продажбата. Од аспект на валутната структура, 85% беа трансакции во евра, 13% трансакции во американски долари и само 2% трансакции во останати валути.³

² https://www.stb.com.mk/media/3572/%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B0-10-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0j-%D0%B7%D0%B0-%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B5nj%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B0-%D0%B0%D0%B4-%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B5-%D0%B7%D0%B0-2022-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0_27-04-2023-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD.pdf

³ <https://www.stb.com.mk/za-bankata/korporativno-upravuvanje/>

4. Влијанието на пандемијата COVID-19 врз перформансите на банкарскиот сектор

Пандемијата COVID-19 имаше негативно влијание врз кредитните активности на банките. Намалувањето на бројот на потенцијални кредитокорисници и можноста за одобрување нови заеми значително ги намали приходите од камати на банките, како и другите провизии и провизии поврзани со одобрувањето заеми.

Како резултат на тоа, банките ја ослабнаа нивната способност да прибираат акционерски капитал преку задржување на нето добивката и да плаќаат дивиденди на акционерите, што им го отежна привлекувањето на нов капитал од пазарот⁴. Тековното истражување открива дека намалувањето на кредитните активности забележано за време на пандемијата COVID-19 зависи и од специфичните карактеристики на банките (на пример, големината) и од условите на надворешното опкружување.

На пример, врз основа на анализа на банките во 125 земји за време на пандемијата COVID-19, банкарското кредитирање е особено слабо кај помалите банки и кај оние со пониски приноси на средствата бидејќи овие банки веројатно имаат повеќе средства ограничувања и зголемен кредитен ризик.

Прашањето за финансиската стабилност на банките за време на пандемијата COVID-19, исто така, привлече зголемен интерес кај академската заедница. Досегашните истражувања „ја поддржуваат идејата дека за време на финансиската криза, капиталните реакции на однесувањето на банките за преземање ризик не се слични на нормалните економски услови“.

Падот на цените на акциите на банките поврзан со COVID-19 бил особено силен за полошо капитализираните банки.

Данисман (2021) покажува дека „пазарите на капитал на земји со построги регулаторни барања за капитал и ликвидност имаат тенденција да бидат поотпорни на COVID-19“.⁴

5. Како банкарскиот сектор може да се трансформира во ерата по Ковид-19

Пандемијата „Ковид-19“ предизвика постојан наплив на дигитални иновации и импровизација во банкарската индустрија.

За време на пандемијата, банките иницираа драстични модификации во однос на технологијата и бизнис моделот. Побарувачката за дигитални решенија и стабилни структури за работа од дома вртоглаво порасна.

Целата индустрија беше развлечена како еластична лента, и може да има кохерентен избор да се дозволи бендот да се олабави и да се врати во „нормално“ толку брзо колку што дозволуваат ситуациите.

Оваа пандемија ќе биде пресвртница за дигиталните плаќања во земјите кои се тркаат да станат без готовина. Освен тоа, може да го видиме порастот на криптовалути како начин на плаќање од следната генерација; сепак, на повеќето пазари, никсингот готовина ќе издржи долгорочен проект

Кризата им нуди на банките можност фундаментално да се трансформираат и да спроведат стратегија заснована на три клучни димензии на издржливост, лидерство во вредност и раст за да го докажуваат нивниот бизнис во иднина.

Времетраењето на пандемијата и индустрискиот и административниот одговор ќе влијаат на одговорот на банката, кој може да се подели во четири преклопувачки и динамични фази. За да излезат силни од кризата, банките ќе треба да преземат конкретни активности за справување со влијанието во секоја фаза.⁵

⁴ <https://link.springer.com/article/10.1007/s11846-022-00611-y>

⁵ <https://www.tbsnews.net/thoughts/how-banking-sector-can-transform-post-covid-19-era-437582>

Поголема побарувачка на клиентите за дигитални, меѓуканални решенија кои им овозможуваат на банките да им понудат на своите клиенти холистички совети за да одговараат на индивидуалните потреби.

Побарувачката на клиентите за дигитални решенија е драстично забрзана од пандемијата. Клиентите очекуваат сеопфатна услуга која нуди брзи процеси и лесен начин да ги извршуваат своите банкарски работи – во секое време, на кое било место.

Во новата нормала, банките ќе мора да комуницираат дигитално со клиентите преку сите канали - од првата точка на контакт до затворање на продажба на производи до обработка во заднина за понатамошна поддршка. Интеракцијата помеѓу клиентите и нивната банка, исто така, ќе биде многу подигитална за време на процесот на консултации (на пр. преку видео разговор или редовни функции за разговор)

Банките ќе стапат во нови соработки со трети лица добавувачи (на пр. преку решенија за платформа) за да развијат производи „надвор од банкарството“ (како што се планирање на ликвидноста или сметководствени алатки) и да им ги понудат на своите клиенти како интегрирани решенија.

Подигитален и отпорен оперативен модел со голема флексибилност
Кризата покажа дека има и друг пат.

Во првата четвртина од годината, банките не направија ништо друго и покрај заклучувањето. Во новата нормала, банките ќе управуваат со помалку филијали и канцеларии - физичките простори што ги зафаќаат ќе бидат различни од претходно. Клиентите се на Виртуелна соработка со клиентите и соработниците. Се работи се поагилен начин на работа во многу функции и се рефлектира во структурата на управување и културата на банките.

Со цел да ги прифатат новите случувања што произлегоа од кризата и да ги вградат во нивните бизниси, банките ќе мора да ги приспособат своите внатрешни процеси, уште построго да се справат со дигитализацијата и да ја прилагодат својата (ИТ) инфраструктура на новите услови на теренот. Посебно во однос на заштитата од кризи на нивните услуги, банките ќе ги намалат аспектите на нивниот бизнис што додаваат вредност за да се осигураат дека ќе продолжат да им служат на своите клиенти дури и во време на криза. Активностите што додаваат помала вредност сè повеќе ќе се обезбедуваат од трети страни или индустриски решенија, делумно со цел да се постигнат намалувања на трошоците. Моделите за испорака на услуги на банките секако мора да бидат отпорни на криза.

Иако кризата не влијаеше директно на фундаменталната еволуција кон зголемена дигитализација, имаше непогрешливо забрзување на темпото на дигиталната трансформација - и беше истакната огромната важност на дигиталната, и внатрешно и кон клиентите. Прашањето за одржливост, исто така, значително ќе ја обликува новата нормала.⁶

6. Супервизорски надзор на банкарските ризици

Супервизорскиот надзор според ризикот ги анализира ризиците и спроведува лимитирани тестови на контролата во истражувањата кои треба да потврдат дали постојат и функционираат адекватни системи на контрола. Имајќи ја предвид природата на ризиците односно нивната различност и комплексност особено посложените ризици бараат засилена контрола и следење, како од страна на банката така и од страна на супервизорите.

Ризиците кои се карактеристични за големите банки се комплексни и бараат ризично ориентирани супервизорски пристап.

⁶ <https://www.rolandberger.com/en/Insights/Publications/The-new-normal-in-banking-Covid-19-as-a-catalyst-for-existing-trends.html>

Генерално, фокусот за ваквиот надзор е да обезбеди менаџментот на банката точно и навремено да ги идентификува, квантифицира, контролира и следи ризиците. За разлика од големите банки ризиците со кои се соочуваат помалите банки се поразлични и помалку комплексни. тргнувајќи од истиот супервизорски пристап, супервизорските агенции кај овие банки вршат верификација на постоењето на соодветни контроли и системи за управување на ризиците преку следење на трансакциите. Супервизорските органи имаат задача да ги утврдат влијанијата на одредени постојни или потенцијални прашања со кои се соочуваат банките или банкарскиот сектор врз природата и степенот на ризичност на тој сектор односно да извршат супервизорски надзор.

Врз основа на така извршениот надзор односно оценката на ризиците, тие дефинираат супервизорски планови и акции.

Во фокусот на супервизорскиот надзор според ризикот е обезбедувањето на конзистентни дефиниции за ризиците, структурата на оценка за истите и интегрирано користење на оценката за ризикот во процесот на банкарската супервизија.

Пристапот на супервизорскиот надзор според ризикот им овозможува на супервизорите и на банките:

- високо ниво на конзистентност во супервизорскиот надзор бидејќи утврдува и користи исти процедури;
- правилна алокација на ресурсите;
- флексибилност, надзорот да биде прилагоден на ризиците кои се присутни во банката;
- интервенција на супервизијата во областите кои имаат понизок ризик;
- утврдување на адекватното ниво на капитал на банките и системот за управување со ризиците.

Со спроведувањето на супервизорски надзор според ризикот се определува одговорноста за контролирање на ризиците врз менаџментот на банката односно се оценува колку добро банката управувала со ризиците во текот на времето, а не само оценка на моменталната состојба во која се наоѓа банката. Овој пристап им овозможува на супервизорските органи при спроведување на надзорот точно да се концентрираат на системските ризици и областите коишто агрегатно претставуваат потенцијал за преземање на неприфатливо ниво на ризик за банкарскиот систем. Токму поради ова, основа цел на супервизорските агенции е да контактираат и да влијаат на банките преку директни супервизорски надзори, политики и регулативи, а во случаи кога банките неправилно управуваат со ризиците, супервизорите треба да ги задолжат банките да ги прилагодат своите практики и да ги усогласат со основните банкарски принципи користејќи соодветни средства, со кои ќе се влијае на менаџментот на банката.

Активната улога на супервизорските власти им дава сила на банките континуирано да ги унапредуваат моделите и системите за управување со ризиците.⁷

ЗАКЛУЧОК

Од овој труд можеме да заклучиме дека минатата деценија беше многу тешка за банкарскиот сектор. Дури и финансиските институции кои беа стабилни до тогаш искажаа големи загуби поради големата изложеност на ризични кредити.

⁷

https://eccfp.edu.mk/files/PostgraduateUpload/doktorska.pdf?fbclid=IwAR2D71q1d3ZkiFW7HrIcPqGSHXDxoBBwTgD_2h2XbLl8S5NRaQVgPgH-QcqE

Последиците од финансиските кризи се катастрофални за правните и физичките лица кои при банкротот на деловните банки беа директно или индиректно погодени од кризите. Ризикот и можноста за негово појавување последните децении се зголемува поради процесот на глобализација, брзината на промените и зголемениот степен на меѓузависност.

Сè уште незакрепнато од ризиците поврзани со пандемијата на корона-вирусот, окружувањето во коешто функционира домашниот банкарски систем уште повеќе се усложни во 2022 година, со почнувањето на војната меѓу Русија и Украина. Новите предизвици наметнати од воениот конфликт се надоврзаа на проблемите произлезени од постпандемичното отворање на економиите и енергетската криза и се главен извор на нарушување на условите во окружувањето, особено на пазарите на енергија и прехранбените производи, засилувајќи ги уште повеќе инфлациските притисоци започнати уште во минатата година. И покрај неповолниот амбиент, банките останаа отпорни на надворешните шокови, задржувајќи ја здравоста на билансите и обезбедувајќи дополнителна кредитна поддршка на економијата.

Сумирано, показателите за банкарскиот систем и во 2022 година ја потврдија неговата отпорност на шокови, а во услови на солидна ликвидност и капитализираност и внимателно управување со ризиците. Сепак, општото окружување и натаму е неизвесно и променливо, што заедно со постепеното затегнување на финансиските услови наметнува потреба од натамошно внимателно следење на кредитниот ризик.

Стопанска банка во текот на 2022 година, продолжи успешно да ги услужува компаниите и физичките лица со купопродажба на девизи остварувајќи поголем промет во однос на претходната година. Во 2021 година, и покрај неизвесностите предизвикани од корона-вирусот, а надополнети со енергетската криза којашто се засили при крајот на годината како и повисоките стапки на инфлација, македонските банки одржаа стабилна и солидна ликвидносна позиција.

Во 2022 година, глобалната и домашната економска активност забележаа постпандемично закрепнување, проследено со релативно силни ценовни притисоци и забрзување на стапките на инфлација, што предизвика заострување на монетарните политики од речиси сите централни банки. Сепак, кредитниот ризик во портфолијата на македонските банки немаше поголем одраз.

Користена литература

1. Одлука за управување со ризиците, Службен весник на РМ, Бр. 31/2008
2. <https://eccfp.edu.mk/files/PostgraduateUpload/doktorska.pdf?fbclid=IwAR31MnxAoVDzuFq2JHK2sDcnQwil4fELV1J0wjcSD2z11b6x7XKIxPQJ8bs>
3. https://core.ac.uk/download/162193532.pdf?fbclid=IwAR0kYKY0C3nUe1_AVGXYZgWWevRDErurDAwlRaf2XkHqDu-vA4cpFvm-c5s
4. S. Jović, Bankarstvo, Naučna knjiga, Beograd, 1990, стр. 246-247
5. Prof. dr. Cvetinovic. M., Upravljanje rizicima u finansiskom poslovanje, Beograd, 2008
6. Greuning, H., Brajović-Bratanović, Analiza i upravljanje bankovnim rizicima, Zagreb, 2006
7. https://core.ac.uk/download/162193532.pdf?fbclid=IwAR15XojOHEVqKVeljePTAfhFEm43YUyugU_r8kGrk2N3fhXkO0RQO3_yPrM
8. https://core.ac.uk/download/162193532.pdf?fbclid=IwAR15XojOHEVqKVeljePTAfhFEm43YUyugU_r8kGrk2N3fhXkO0RQO3_yPrM
9. Matten, Ch., Operational Risk Management, The Risk Management Association, 2005
10. Prof. D-r. Ivanovic, P., "Upravljanje rizicima u bankarstvo", Beograd, 2009
11. <https://eccfp.edu.mk/files/PostgraduateUpload/doktorska.pdf?fbclid=IwAR2jpsCih0HL7pVQ4Km7Aa3sjYV1gCKY5jH1b67pYNY8eojOwJbOSGIL3cI>
12. Извештај за ризиците во банкарскиот систем во 2021 година

13. <https://www.nbrm.mk/ns-newsarticle-izvestaj-za-rizicite-vo-bankarskiot-sistem-na-republika-severna-makedonija-vo-tretiot-kvartal-od-2022-godina.nspх>
14. https://sris.sec.gov.mk/SCSROPublicReports/Document_SR43-2022-417725.docx
15. <https://www.stb.com.mk/media/>
16. <https://www.stb.com.mk/za-bankata/korporativno-upravuvanje/>
17. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11846-022-00611-y>
18. <https://www.tbsnews.net/thoughts/how-banking-sector-can-transform-post-covid-19-era-437582>
19. <https://www.rolandberger.com/en/Insights/Publications/The-new-normal-in-banking-Covid-19-as-a-catalyst-for-existing-trends.html>
20. https://eccfp.edu.mk/files/PostgraduateUpload/doktorska.pdf?fbclid=IwAR2D71q1d3ZkiFW7HrIcPcGSHXDxoBBwTgD_2h2XbLl8S5NRaQVgPgH-QcqE